

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

ודע מה שתשיב - ג

ואתחנן תשפ"ה

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"ה

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות
נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת
הנגיד החסיד המפואר
מו"ה יעקב דעלמאן הי"ו
אב"י בעיר לייקווד
לרגל שמחת האירוסין של בתו שתחי'
עב"ג המופלג בתור"ש
החתן שמואל לעממער נ"י
ממצוייני ישיבת "שער המלך" ירושלים עיה"ק
יזכה בע"ה לרוות הרבה תענוג ונחת

ודע מה שתשיב - ג

כי ישאלך בנך מחר לאמר (דברים ו', כ')

בפסוק נאמר (דברים ג', כ"ג): ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, ואיתא בספה"ק, שמושה רבינו המנהיג של בני ישראל התפלל אל השי"ת שתמיד יזכה לסייעתא דשמיא שיהיה לו מענה להשיב לכל שואל ומבקש דבר את התשובה הראויה והנכונה, לדעת את הדרך אשר ילך בה והמעשה אשר יעשה.

פעם נשאל מרן גאב"ד בריסק זצ"ל מדוע יש לו כל כך הרבה "חומרות", והוסיף השואל לשאול אם יש דבר אחד שבו הוא מיקל. אמר לו הגרי"ז: כן! יש לי קולא אחת, בשו"ע נפסק (או"ח סי' רפ"ה ס"ב) שכשמעבירים את הסדרה בערב שבת שנים מקרא ואחד תרגום, אזי ירא שמים ילמוד גם רש"י, ואני – אומר הגרי"ז – הנני מיקל שאפילו מי שאינו ירא שמים יכול ג"כ ללמוד רש"י...

מסופר, שפעם התעניין אחד אצל הגאון רבי חיים ברים זצ"ל אודות בחור מסויים שלא היה מן המצויינים בישיבה, והלה חיפש לבתו בחור עילוי, ורבי חיים ענה לו על הבחור שהוא "קליינער חזון איש" (חזו"א קטן)... והלה הבין מתשובתו שהבחור הוא עילוי עצום, ונחפז לגמור את השידוך.

כשעברה תקופה לאחר החתונה, הבין הלה אל נכון לאיזו בור הוא נפל, שהלה הוא בינוני ומטה והשידוך הוא מקח טעות. מיהר הלה אל רבי חיים והתחיל להרצות את טענותיו: למה רימיתני?, אמרת לי שהוא "קליינער חזון איש", ואני רואה בדיוק מה הוא... השיב לו רבי חיים כשבת שחוק על פניו "איך האב דיר נישט געזאגט ווי קליין" (לא אמרתי לך כמה קטן)...

שמעתי סיפור נפלא ביותר, בירושלים הסתובב יהודי מסכן שעשה לעצמו תיק טלית ותפילין ורקם על הנרתיק את השם "אליעזר יהודה פינקל", כשמו של מרן ראש ישיבת מיר הגאון האדיר רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, וכך הסתובב אותו יהודי ממקום למקום עם הטלית ותפילין שלו.

ביום מן הימים נכנס אותו יהודי לבית הכנסת הגדול זכרון משה בעיה"ק ירושלים, וניגש מיד למקומו של המרא דאתרא הגאון האדיר רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל והתיישב על מקומו של הרב. כשראו עם איזה אדם יש להם כאן עסק, לא אמר לו אף אחד מאומה, והמתינו לבואו של הרב, לראות איך יפול דבר.

אדהכי והכי נכנס הרב, ותיכף בהיכנסו תפס עם איזה אדם יש כאן עסק, וכשהבחין מה שכתוב על הנרתיק של הטלית ותפילין שלו, תפס בעדינות בידו של אותו אדם, ואמר לו לעבור לצדו השני של הארון קודש, בצד מזרח, באמרו לאותו אדם "בצד ימין שם יושבים הרבנים, בצד הזה יושבים ראשי הישיבות..."

אחר המלחמה נפגש מרן הגה"ק מסאטמאר זי"ע עם הגה"צ אב"ד פאלטישאן זצ"ל, והרבי מסאטמאר שאל אותו "במה הינכם עוסקים?", והשיב הרב מפאלטישאן "הנני כותב נוסחאות למצבות". הסתכל עליו הרבי מסאטמאר ושאל אותו "האם זאת אתם עושים לצורך פרנסה?", אמר לו הרב מפאלטישאן "לא", שאל אותו הרבי מסאטמאר "אז לצורך מה אתם עושים כך?", והשיבו אב"ד פאלטישאן "אני כותב נוסח למצבה שלי", ולשאלת הרבי מסאטמאר הסביר ואמר "כל היום אני עושה מצוות ומעשים טובים, אני לומד ומתפלל ועסוק בצדקה וחסד כדי שאהיה בטוח שיש מה לכתוב על המצבה שלי, וכך יהיה לבני מה ללמוד ממני..."

ביום ראשון פרשת בלק תשפ"ב ביקרתי אצל הרה"צ רבי אהרן מרדכי רוקח שליט"א, בן כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א שהופיע בעירנו עיר התורה לייקווד, והרה"צ אמר, שהוא רואה ב"ה שקרית בעלזא בעיר לייקווד – דער ערשטער חסידישע קריה אין שטאט – הקריה החסידית הראשונה בעיר – יש לה השפעה גדולה על העיר, לא רק על "החסידישע" אלא גם על "הליטווישע". והמשיך הרה"צ ואמר: כעת היה כאן ראש הישיבה הליטאי – ה"ה הגאון הגדול רבי מלכיאל קוטלר שליט"א ראש ישיבת ביהמ"ד לייקווד, והוא אמר "א חסידישע ווארט..."

אצל הגאון מהר"י ענגיל זצ"ל הגיע דין תורה מעניין. כובסת אחת נפטרה, והיורשים לא ידעו למי מיועדת הכביסה שהשאירה.

שתי נשים התווכחו על ערימת כבסים זו: אחת טענה "כולה שלי", ואילו חברתה טענה "חציה שלי". ביקש הרב להמתין יום כדי לעיין בדבר, ובינתיים הורה לבני ביתו להוסיף בגדים לערימה.

למחרת, פנה אל האשה שאמרה "כולה שלי" ואמר לה שתבדוק שוב ותאמר אם אכן כל הבגדים שלה, האשה עיינה היטב ואמרה בבטחון רב שכל הבגדים בלי יוצא מן הכלל הם שלה, ואולם, כאשר שאל את האשה שאמרה "חציה שלי" שתבדוק אם יש שם בגדים שאין שייכים לה, ביררה זו את הבגדים שסברה ששייכים לה והניחה את האחרים, מיד הורה הרב לאשה זו שתקח את הבגדים שהיא מכירה שהם שלה, וכך יצא משפט צדק.

ידוע שמרן הגה"ק מטאהש זי"ע פיזר נתן לאביונים סכומים אדירים, ופעם אמר לו אחד ממקורביו "רבי! לצדקה יש ג"כ שיעור!!" אמר לו הרבי: אכן ל"צדקה" יש שיעור, אבל ל"רחמנות" אין שיעור...

אחד ממתפללי בית מדרשנו שהתברך עם בית מלא ברכת ה' במשפחה ברוכה, נולד לו בשעטו"מ בן זכר ורצה לכבד אותי בסנדקאות. אמרתי לו שכבר כיבד אותי בסנדקאות לאחד מילדיו לפני כעשר שנים, ולכן, אמרתי לו, שיכול לכבד מישהו אחר. אמר לי אבי הבן שכבר כיבד את כל מי שיש לו לכבד, ובהיות שהברית ייתקיים בבית מדרשנו, על כן ברצונו לכבד אותי שוב בסנדקאות.

אמרתי לו שיש אחד שעדיין לא כיבדו אותו בסנדקאות, וא"כ אני יכבד אותו בכיבוד זה שיהיה הסנדק. שאל אותי אבי הבן "מי זה?", אמרתי לו "אתה בעצמך – אבי הבן!", שאל אותי בהשתוממות "וכי אבי הבן יכול להיות סנדק?" אמרתי לו "למה לא? הרי זו זכות גדולה, ואני מכבד אותך בסנדקאות, וכך הוה..."

הגאון הגדול רבי אביגדור מילר זצ"ל כיהן לפני הרבה שנים כמשגיח בשיבת "תורה ודעת", מסופר שפעם הגיע בחור לישיבה בשעה מאוחרת, ושאלו המשגיח לסיבת איחורו, והשיב הבחור "אתמול בלילה נעשיתי חתן", אמר לו המשגיח "זאלסט מער נישט טון אזא זאך" [אל תעשה שוב כזה דבר]...

מסופר על מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, שאחד מבניו השובבים קפץ בקטנותו על השולחן כשהיו מסובים שם גדולי תורה באסיפה חשובה, ואחד העיר "בריסקער רב, למה כבודו לא צועק או מכה את הבן, הלא צריכים לחנך אותו!"

אמר לו הבריסקער רב: זה לא נקרא "חינוך", "חינוך" הכוונה לחנכו בקטנותו כדי ש"גם כי יזקין לא יסור ממנו", אני מבטיח לכם שבזקנותו הוא לא יקפוץ על השולחן באמצע אסיפות... ואלא מאי, יש לכם "שוואכע נערוון" [עצבים חלשים], אז זה בעיה שלכם...

פעם הגיע עשיר גדול – שכגודל עשרו כך גודל קמצנותו – אצל אחד מגדולי האדמורי"ם, ואמר להרבי שהוא רוצה שילמד עמו "קבלה". אמר לו הרבי "לפני שאלמד עמך קבלה, אני רוצה ללמוד עמך נתינה"...

סיפר כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א: שמעתי מפי המשגיח הנודע החסיד רבי גד'ל אייזנר זצ"ל, שהיה חכם מחוכם, ושאלוהו בעת שהרבי מגור הגה"ק ה"לב שמחה" זי"ע תיקן תקנה שלא לעשן בבית המדרש, עד היכן נקרא בית מדרש, האם רק המקום שהרבי מתפלל שם, או גם כל אותה הקומה, ולמטה בחצר מותר לעשן כי כבר אינו בגדר בית המדרש.

ואמר להם ר' גד'ל בחכמתו: שערנו בנפשכם שהרבי היה מצווה לזרוק את פלוני אלמוני מן הבית מדרש, הנה אז לא הייתם באים לחקור בחקירות ודרישות עד היכן נקרא בית מדרש, אלא הייתם זורקים את פלוני אלמוני עד מחוץ לחומת ירושלים, הנה כך הוא הדבר עתה שהרבי ציווה שלא לעשן, הרי זה עד לאותו מקום שהייתם זורקים את אותו אדם מחוץ לבית המדרש...

סיפר לי אחד מידידיי הקרובים סיפור נפלא ששמע ממקור מוסמך, וכך סיפר:

אחד הבנים שלו עבר ל"ע תאונת דרכים (עקסטעדענ"ט) קשה, ומצבו היה חמור ביותר, כלל ישראל התפללו לרפואתו השלימה והמהירה, ובד בבד הזכירו אביו אצל הגה"ק

מראחמיסטריווקא זי"ע שיעתיר עבורו ויברכנו בברכת "רפואה שלימה". כעבור זמן, החל מצבו להשתפר בחסדי השי"ת, ולאט לאט התקדמה החלמתו עוד ועוד.

יום אחד נכנס האב אצל הרבי זצ"ל לבשר לו את הבשורה הטובה, שב"ה חלה שיפור גדול אצל בנו, והוא חוזר לאיתנו בחסדי השי"ת, וביקש מהרבי שיאמר לו איזו קבלה מיוחדת שיקבל על עצמו בתור שבח והודאה להשי"ת על שהציל את בנו מרדת שחת. הרבי שמע ונענה "זאלסט אים גוט מחנך זיין" [תחנך אותו היטב]...

מסופר, שפעם נשאל הגה"ק הרבי רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל מפי כומר אחד: מדוע היהודים בעת שהם נשאלים איזו שאלה הם לא עונים תשובה מיד, אלא עונים בחזרה עם שאלה אחרת...

אמר לו הרבי רבי יונתן, בוא עמי ונשאל את השאלה למי שנפגוש ראשון ברחוב, יצאו שניהם אל הרחוב, ולפתע הבחין הכומר ביהודי אחד, ניגש אליו הכומר ושאל אותו את השאלה הנ"ל, כששמע היהודי את השאלה, הגיב מיד "למה לא?"...

בהגדת "שש באמרתך" הביא סיפור נאה: הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל היה הרב של העיר לוצק באוקראינה. במסגרת תפקידו, פעל הרבה לחיזוק התורה והיהדות, אך אדם אחד - רשע וכוfer - שהיה מראשי הקהל, עמד כנגדו. הרב ניסה להקים תלמוד תורה, ואותו רשע לא נתן לו, הרב ניסה להקים ישיבה, והרשע לא

הניח לו. בכל צעד ופעולה שביקש הרב לעשות לחיזוק היהדות, ניצב ראש הקהל מולו, ועשה כל שביכלתו כדי להצר ולהזיק.

יום אחד חלה ראש הקהל במחלה קשה, והרופאים הרימו ידים. השמועה שהרשע עומד למות התפשטה בעיר כאש בשדה קוצים. הגאון רבי זלמן אמר למקורביו: אותו רשע, גם על מנת חליו ממשיך לגרום צרות ובעיות, הכיצד? שכן אם לא אבוא להספיד אותו, יגידו שמחמת חשבונות אישיים לא באתי להספיד, אך מצד שני, כלום יכול אני להספיד אדם רשע כזה, שנלחם בכל דבר שריח יהדות נודף ממנו?! אעשה איפוא פשרה, אמר הגאון, אלך אליו לבקרו עכשיו, כשהוא חולה, ויראו כולם שאין לי טינה אישית כלפיו, מצד שני, לא אודקק להספידו אחר מותו.

נכנס הרב לחדרו של החולה הרשע, ומיד נזעק האיש וביקש: אנא רבי, תתפלל עלי, אני יודע שאין לי תקוה, אבל אני מתחנן לפניך שתתפלל עלי, שייסורו ממני כאבי המעים הנוראים הללו, כבר אינני יכול לשאת את הסבל, ורק הקב"ה יכול לעזור לי!

הלך הרב, והורה שיאמרו בבית הכנסת פרקי תהלים על ראש הקהל החולה. תמהו האנשים ואמרו: על הכופר ההוא אומרים פרקי תהלים? אדרבה, שימות, כמו שנאמר (משלי י"א, י'): "ובאבוד רשעים רנה, הוא סובל? לא נורא, יסבול על מה שאנחנו סבלנו בגללו! אמר להם הגאון: עד עכשיו אכן דמיתי - כמותכם - שהוא כופר, עכשיו נודעתי לדעת שרק קצת כאב מעים היה חסר לו..."

מסופר על הגה"ק ה"חפץ חיים" זצ"ל שהיה נזהר מאד כל ימי חייו שלא לקבל מתנות חינם, על עקרון זה שמר למרות שהיו לו

נסיונות קשים. בימי נעוריו היתה תקופה שחי בדוחק רב הוא וביתו, הפצירו בו ידידים טובים לקבל מהם תמיכה בדרך כבוד, אולם הוא דחה הצעות אלו בשתי ידיו. כשזוג' הרבנית ניסתה פעם להשפיע עליו שישנה את דעתו. ענה לה בבת שחוק "את יודעת מדוע מפצירים בי לקחת? מכיון שהם בטוחים שלא אקבל, אם אתחיל לקבל, יפסיקו להציע לי את תמיכתם..."

ידוע שאצל אלו הלובשים בשבת שטריימל, נקרא השבת שקודם לשבת אויפרוף "שבת קאפעלוטש", כי זהו השבת האחרון שהוא לובש כובע, ויש נוהגין להכות על כובע החתן בשבת זו...

שמעתי סיפור נחמד שחתן אחד הגיע בשבת קאפעלוטש שלו אצל כ"ק אדמו"ר מאמשינוב שליט"א ואמר לו שהיום הוא שבת קאפעלוטש שלו, וביקש מהרבי שיכה על הכובע שלו. הרבי שמע את בקשתו, חייך ואמר "עם איז דא וואס טויגן צו קלאפן אסאך בעסער ווי מיר" [ישנם אלו היודעים להכות יותר טוב ממני]...

פעם היה בעל דרשן אחד, שנשא דרשה באיזה מקום, ולפתע הבחין הבעל דרשן שאף אחד אינו מקשיב לדבריו. הבעל דרשן הזה הפסיק את דרשתו ונענה ואמר: אתם יודעים מדוע הולכים בעלי הדרשנים לה"כותל"? – הם הולכים לשם ללמוד ווי אזוי מ'רעדט צו דער וואנט [איך מדברים להקיר]...

ביום א' פ' לך תשפ"ד ביקר כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א בלייקווד, ובתוך דבריו סיפר שפעם שאל את חותנו מרן הגה"ק בעל "ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע "אין דערהיים איז געווען פארענטשעס ביי די טישין?" [האם בשנים הקודמים היה פארענטשעס בעת עריכת השולחן], וחותנו הרבי אמר לו "ס'איז נישט געווען פאר וועמען" [לא היה למי]...

אחר יו"ט פסח תשפ"ג התקשרתי לש"ב הנגיד החסיד הישישי משרידי הדור הישן הרה"ח ר' שמואל אליעזר פאנעט ז"ל, ובירכתי אותו בברכת "א' געזונטן זומער".

נענה ר' שמואל אליעזר במתק לשונו ואמר לי "דער זומער איז נישט קראנק, דער מענטש דארף זיין געזונט" [ה"קין" (זומער) אינו חולה, האדם צריך להיות בריא]...

פעם אחת ביקר הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל אצל הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע, והביא עמו גם את נכדו (י"א שהיה זה ראש הישיבה הגאון רבי מלכיאל קוטלר שליט"א), וה"בית ישראל" נתן להילד פרי. הילד כשקיבל את הפרי, החזירו להרבי באמרו שאיננו צריך...

התבטא ה"בית ישראל" ואמר לרבי אהרן "ווייזט אויס אז ער וועט א חסיד שוין נישט זיין" [נראה – שהוא – חסיד כבר לא יהיה]... מיד כששמע רבי אהרן את דברי הרבי, התכופף לעבר נכדו ולחש באזנו "הרבי נותן לך ברכה – אמור מיד 'אמן'!"...

ויש מוסיפים – שכששמע ה"בית ישראל" את מה שאמר רבי אהרן לנכדו, אמר לו בהלצה "אם כן, הרי אתם כן מאמינים ברבי"...

פעם כשהגיעו אנשים אצל הגה"ק מווארקא זי"ע והציעו בקשותיהם שיפעל בעדם ישועה, עמד אצלו תלמידו הגה"ק ר' שרגא פייבל מגריצא זצ"ל ואמר לרבו: מדוע כל האנשים מזכירים ומבקשים רק על צרכי הגוף ולא על צרכי הנפש לעבודת ה'. השיב לו הרבי: באמת כוונתם לבקש צרכי הנפש להורותם דרך ה', אך לפי שמתביישים לומר "הריעותי את מעשיי", לכן אומרים "קפחתי את פרנסתי", ומזה ידעי את הרישא (ראה מס' קידושין דף פ"ב ע"א)...

הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע סיפר פעם להגאון מטשעבין זצ"ל, שזקינו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע היה נוהג להתפלל שחרית בכל יום בשעה תשע בבוקר, ופעם החליט לשנות את זמן התפילה ולהקדימו לשעה שמונה.

אירע פעם שאחד מן החסידים איחר לתפילת שחרית והגיע בשעה תשע. כששאלוהו הרבי ע"ד איחורו, השיב החסיד: נָא, בין איך אזוי ווי דער רבי איז געווען פאר א יאר, (הלא אנכי כמו שהרבי היה לפני שנה). הרה"ק מבעלזא והגאון מטשעבין נתחייכו עד מאד...

בספר עובדות והנהגות לבית בריסק מסופר, שכאשר היה מרן הגרי"ז הלוי זצ"ל בעיר בריסק החליף שם את התפילין שלו לתפילין חדשות, וגם לאחר כמה שנים שהיה מרן הגרי"ז זצ"ל בארץ ישראל קנה לעצמו תפילין חדשות. שאל אדם אחד את הגרי"ז "מדוע הוא מחליף את התפילין שלו, האם מצא פסול בתפילין הקודמות שלו?".

ענה לו הגרי"ז, האם אתה נוהג לקנות פעם בכמה שנים חליפה חדשה עבורך? ענה אותו אדם "בודאי, בודאי", המשיך הגרי"ז ושאל אותו, "וכי איזה פסול יש בחליפות הישנות שלך, עד שאתה קונה חליפה חדשה?", אמר לו אותו אדם, "אכן אין פסול בחליפה הישנה, אולם כך הוא דרך בני אדם להתחדש ולקנות חליפה חדשה מפעם לפעם". אמר לו מרן הגרי"ז, "אצלי התפילין הוא כעין החליפה אצלך, ועל כן הנני רוצה תפילין חדשות..."

מסופר, שפעם נכנס אברך אחד אצל הגה"ק ה"ברך משה" מסאטמאר זי"ע, והתאונן אודות מזלו המר שאין לו "שלום בית".

אמר לו הרבי: זארג זיך נישט, איך זאג דיר א סוד, קיינער האט נישט [אל תדאג, אגלה לך סוד, לאף אחד אין שלום בית]...

שאל האיש בהשתוממות: מיינע חברים זאגן אז זיי האבן יא! [והלא שאלתי את חבריי ואמרו לי שלהם יש שלום בית], אמר לו הרבי: זיי דו אויך פון די וואס זאגן אז זיי האבן יא [היה אף אתה מאלו שאומרים שיש להם]...

אן עכטע ישיבה'שער דאווענען

סיפר לי מו"ח שליט"א, שבבחרותו למד בישיבת "מקור חיים" בבארא פארק בנשיאות הגאון הגדול רבי בנימין פאלער זצ"ל.

באותה תקופה שהה בבארא פארק הגה"ק בעל "ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע - עוד בחיים חיותו של אביו הגה"ק בעל "אמרי חיים" זי"ע, וכל יום היה ה"ישועות משה" מתפלל בישיבה ביחד עם הבחורים.

מספר מו"ח, שיום אחד לאחר תפילת שחרית, ניגש הרבי לכל אחד ואחד מהבחורים באופן פרטי, ואמר, שהיום הוא חוזר לארץ ישראל, והוא רוצה להיפרד, ער וויל זיך געזעגנען, והרבי נפרד לשלום מכל בחור ובחור בחמימות נפלאה ובחיבה יתירה, ובירך אותו בברכות לרוב, וכל הבחורים נהנו מאוד והתפעלו מהנהגתו האצילית.

והנה, לאחר הסתלקותו של הגה"ק בעל "ישועות משה" מוויז'ניץ, הוקם בקרית מלך רב - קרית וויז'ניץ בני ברק מכון בשם "אור פני משה", שם יושבים אברכים וחוקרים ומבררים כל פיסת מידע אודות הרבי בעל ה"ישועות משה" זי"ע. פעם אחת, בעת שהותי בארץ ישראל, ניגשתי יום אחד לאחד האברכים שעובד שם במכון ומתעסק במלאכת הקודש, וסיפרתי לו את הסיפור הנ"ל.

כששמע האברך את הסיפור, הוא יצא מכליו, והוא אמר בהתפעלות שמעולם לא שמע את הסיפור הזה, ושאל אותי: מאיזה ישיבה מדברים? מי הוא זה "הרב פאלער"? לאיזו חסידות היה שייך? אמרתי לו שמוצאו הוא מהעיר בריסק... שאל אותי האברך "ואיך הוא נתקרב לחסידות?" אמרתי לו "ער איז געווען א גרויסער ליטוואק" [הוא היה ליטאי גדול]...

המשיך האברך ושאל "איזה סוג תפילה התפללו שם בישיבה? האם התפללו א ווארעמע חסידיש'ע דאווענען?" [תפילה חסידית וחמימה], אמרתי לו "ניין! א עכטע ישיבה'שער דאווענען" [תפילה ישיבתית אמיתית]...

והוא המשיך לשאול "אז למה התפלל הרבי שם?", אמרתי לו "מן הסתם, מפני שהתפללו שם במתינות, בקול, ובהתעוררות גדולה..."

ה | שבת קודש פרשת מנחם | כ"ג תמוז תשפ"ה

מאור ש"ח Reaching Across Yeshivos

In 1980, Rav Shlomo Zalman Friedman, currently rav of Kehal Zichron Elazar – Santov, was learning at Yeshivas Be'er Shmuel. He wanted to visit Lakewood to experience it's atmosphere. Turning thought into action, Shlomo Zalman traveled to Lakewood to spend Shabbos at the yeshiva, participating in all the Shabbos *seudos*.

On *Motzei Shabbos*, as he sat learning in the yeshiva's *beis medrash*, he felt someone's eyes on him. Raising his head, he was astonished to find none other than the Rosh Yeshiva himself, HaGaon Rav Shneur Kotler zt"l, standing and observing him! He immediately rose out of respect. The Rosh Yeshiva warmly extended his hand, greeted him with a hearty "Shalom Aleichem!" and proceeded to ask his name, where he studied, and what *masechta* he was learning in his yeshiva. He then engaged the young bachur in a brief Torah discussion before warmly taking his leave.

The next morning, as soon as Shlomo Zalman returned to his yeshiva, the Rosh Yeshiva, HaGaon Rav Yekusiel Bittersfeld zt"l, approached and greeted him, exclaiming with a smile, "Ah! Our visitor from Lakewood!" Shlomo Zalman was astonished—how could Rav Bittersfeld possibly know about his visit? He had returned late the previous night and hadn't told anyone about his trip. Rav Bittersfeld explained: "Last night, I received a phone call from the Rosh Yeshiva of Lakewood, Rav Shneur Kotler, who called specifically to convey regards from 'our *talmid*' who spent Shabbos in Lakewood and with whom he enjoyed speaking in learning..."

וועלט איז אויס וועלט!!

מתוך שיעור פרקי אבות בביהמ"ד דחסידים וויזשניץ-מאנסי ש"ק עקב תשפ"ד – מאנסי באדיש

איך וויל מסיים זיין מיט א מורא'דיגע זאך, וואס איך האב לעצטנס געהערט פון כ"ק אדמו"ר ממירון-מאנסי שליט"א. די וואך קומט דאך די יארצייט פונעם סאטמארער רבי זי"ע, ביי די לוויה, האט זיך אויפגעשטעלט דער געטרייער משב"ק הרה"ח ר' עזריאל גליק ז"ל, און האט אויסגעשריגן "רבותי, וועלט איז אויס וועלט!"

דערציילט ער, אז א צייט שפעטער, האט זיך דער רבי זי"ע (הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ) באגעגנט מיט דעם משב"ק ר' עזריאל, און דער רבי זאגט אים: זאלסטו וויסן, אז ווען דער הייליגער זיידע, דער "אהבת ישראל" זי"ע איז נסתלק געווארן, האב איך אויך געמיינט אז וועלט איז אויס וועלט, אבער איך האב שפעטער געזען אז ס'איז נישט אזוי, דער נעקסטער אינדערפרי האט אויפגעשיינט דער זון!...

טייערע אידן! ס'איז נישט קיין סוד אז ווען דער רבי זי"ע איז נסתלק געווארן, האבן אסאך אידן דא געמיינט אז וועלט איז אויס וועלט. איך געדענק, גייענדיג די לאנגע וועג צופיס צום בית החיים ביי די לוויה, האב איך געהערט פארשידנע אויסדורקן פון מענטשן, איינער האט געגעבן א גרויסע קרעכטן און האט אויסגעשריגן: מ'באגלייט נישט דא נאָר דעם רבין, מ'באגלייט דא גאנץ וויזשניץ!...

אבער מ'האט געזען אז ס'איז נישט אזוי, דעם נעקסטן טאג האט די זון אויפגעשיינט! אכט נייע לעכטיגע רבי'ס! זייער אייגנארטיגע הנהגה האט א שטארקע אפקלאנג אין די וועלט! די מורא'דיגע אחדות און שלום וואס הערשט צווישן די אכט רבי'ס איז א קידוש השם נפלא, עס שיינט ארויס אין די גאנצע וועלט!

אין אנפאנג האבן מענטשן געזאגט "אה, לאמיר זען ווי לאנג דאס וועט האלטן, דאס וועט האלטן פון אסתר תענית ביז פורים!..." אבער ס'איז שוין מער ווי זעקס יאר, און נישט נאר עס האלט זיך נאך, נאר עס ווערט בעסער שטערקער און שענער, א דאנק דער רבי זאל זיין געזונט פון דאָ הי (כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי שליט"א), וואס שטייט אויף דעם, און לייגט אריין אומבאשרייבליכע כוחות, ס'איז נישט צו בגארייפן, די פעולות, די געוואלדיגע כוחות, וואס דער רבי זאל זיין געזונט לייגט דא אריין אין דעם! דער וועלט רעש'ט מיט דעם! דער וועלט טשאטשקעט זיך מיט דעם!

ליגט אויף אונז א פליכט, צו שטיין די רבי'ס ביי די האנט, און זיי צוהעלפן מיט די עבודת הקודש, זיי צוהעלפן און טון אלעס וואס מיר קענען אז די אחדות און די שלום זאל ווייטער בליען און ווייטער אנגיין ביתר שאת, און חלילה נישט קאליע מאכן מיט נארישע חשבונות און פאליטיק!

ס'איז פארהאנגען א שארפן בריוו, פונעם הייליגער "אמרי חיים" זי"ע. ס'איז געווען א געוויסע מחלוקת אין גראסוורדיין, שרייבט ער (מכתב כ'): **הפירוד שבינים כואב ומעגם את נפשי עד למאוד, ונוגע עד נקודה הפנימית שלבל, חוסו נא על כבוד מורכים שוכני ארץ זי"ע.** האט רחמנות אויף אונזערע רבי'ס וואס זיצן אין גן עדן.

דער "אמרי חיים" שרייט, אז אויב א איד וועט מאכן א מחלוקת, מיט דעם וועט ער וויי טון דער הייליגער "אהבת שלום" זי"ע, "גיבט אכטונג אויף דער כבוד פון אהבת שלום" שרייט דער "אמרי חיים", **חוסו נא על כבוד מורכים שוכני ארץ זי"ע.**

דער וואס האט א ביסל געפיל פארן רבי'ן זי"ע (הגה"ק בעל "תורת מרדכי" מוויזשניץ), דארף אכטונג געבן אויף זיין כבוד! אויב איינער שטערט א ביסל די אחדות און די שלום צווישן די חצירות, מיט דעם טוט ער וויי דעם רבי'ן זי"ע! די וואס האבן געשריגן אז מען באגלייט גאנץ וויזשניץ, **זיי דארפן אכטונג געבן אז ס'זאל נישט זיין אזוי! חוסו נא על כבוד מורכים שוכני ארץ זי"ע.**

מיר האבן די זכיה, צו האבן דא צווישן אונז דעם רבי'ן שליט"א פון לונדון, זיין אייגנארטיגע באנעמונג, מיט דאס עקסטערע געפיל פאר יעדן איד, נישט נאר וויזשניצע חסידים, נאר יעדע איד, יהיה מי שיהיה, דאס גאנצע הנהגה זיינע איז הפלא ופלא!

אלע ווייסן אז דער רבי זאל זיין געזונט (כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-לונדון) האט מיטגעמאכט א שווערע תקופה, און איז געלעגן א לענגערע צייט אין שפיטאל. ווען דער רבי איז ארויסגעקומען פון שפיטאל, קלונגט ביי מיר דער טלפון. איך הייב אויף דעם טלפון, און אויפן צווייטן קו איז נישט קיין צווייטער, נאר דער רבי פון לונדון בכבודו בעצמו!

איך האב מיך שטארק געוואונדערט, ער האט נישט בעסערס וואס צו טון ארויסקומענדיג פון שפיטאל, נאר מיך צו רופן. פאנגט אן דער רבי צו זאגן "איך האב דיך געוואלט זאגן א ישר כח!". א "ישר כח" פאר מיר?? איך האב אים אמאל עפעס געטון? איך האב אים קיינמאל נישט געשיקט קיין געלט, אויב עפעס שיקט ער מיר...

זאגט דער רבי, אז ער איז געווען אין שפיטאל, און ער האט נישט געהאט קיין כח צו לערנען שווערע לימודים, האט ער מיטגענומען א פעקל "נועם שיח", און ער האט זיך ממש מחיה געווען!

און במיוחד, די מורא'דיגע פעולות וואס דער רבי פון לונדון טוט, אריינצוברענגען דער ענין פון אחדות און שלום אין די וועלט. די געוואלדיגע כוחות וואס דער רבי לייגט אריין, אז אידן זאלן זיך האלטן אינאיינעם, און נישט חלילה האבן קיין מחלוקת. די געוואלדיגע פעולות ווערן שטארק ארויפגעקוקט מסוף העולם ועד סופו.

יא, טייערע אידן! מיר האבן געמיינט אז וועלט איז אויס וועלט, און דער אייבערשטער האט געוויזן אז ניין, וועלט איז נישט אויס וועלט, דער רבי זי"ע איז טאקע נישט דא, אבער די זון שיינט ווייטער!...

זאל דער אייבערשטער העלפן, אז די אלע רבי'ס זאלן ממשיך זיין זייערע עבודת הקודש, דער אייבערשטער זאל זיי געבן כח, געזונט, הרחבת הדעת, און דער אייבערשטער זאל אונז אלע געבן שכל צו שטיין ביי די האנט פון די אלע רבי'ס, צולייגן א פלייצע צו זייערע עבודת הקודש, פארשטערקערן די שלום און די אחדות צווישן אלע חצירות.

משולחן הקוראים

לכבוד מערכת "מכון אפריון לשלמה" הי"ו

נהניתי מאד מאת הגליון "נועם שיה" "נועם הנשמות", פנינים יקרים על "שבת קודש", ובמיוחד היה לי לעונג את המאמר הנקרא "ער איז דא" - שם הביא מה שסיפר בנו של הרב שליט"א אודות ביקורו אצל מרן אדמו"ר שליט"א (על ישראל הדרתו בקרית ויזניץ בני ברק) ב"מושב אורה" לפני חג השבועות העל"ט, ואת מה ששאל אותו מרן הרבי שליט"א, ומה שהשיב להרבי על אתר.

ברא כרעיא דאבוה, היה לו תשובה יפה ומפליא!

ברכה והצלחה בעבודתם הקודש

חיימאיר שטרן

קרית מלך רב - קרית ויזניץ בני ברק

דאס קינד וואקסט אויף אן אגודיסט...

במוצש"ק פ' וירא תשפ"ב, הלכתי "לנחם" את הנגיד החסיד ר' מנשה פרנקל שליט"א מגדולי העסקנים בעיר התורה לייקווד שישב בעמק הבכא על אביו הדגול והמפורסם הרב נפתלי הערץ פרנקל ז"ל מנהל רבות בשנים של המוסדות "בית רחל" דסאטמאר ואיש אמונו של הגה"ק מסאטמאר זי"ע. ר' מנשה סיפר כמה עובדות נפלאות ששמע מאביו ז"ל אודות הגה"ק מסאטמאר זי"ע, וכך סיפר:

פעם שוה אביו ר' נפתלי הערץ ז"ל בבית הרבי זי"ע ביחד עם בניו. לפתע אמר אחד הילדים לאביו דבר מה בשפה האנגלית. הרבי כששמע את דברי הילד, שאל את אביו בפליאה "אתה מדבר עם בניך באנגלית???", והשיב אביו ואמר להרבי "זוגתי היא מארץ ישראל, ויש לאם כן שתי ברירות, או לדבר באנגלית או לדבר בעברית... הרבי שמע, וחיוך רחב עלתה על פניו הק'..."

פעם נדברו כמה ליטווישע גדולי ישראל להיוועד באסיפה אחת לדון בעניינים העומדים על הפרק, וביקשו מהגה"ק מסאטמאר זי"ע שיבוא אף הוא ליטול חלק באסיפה זו. באמצע האסיפה, דיברו הגדולים אודות ענין מסויים שעמד אז על הפרק, והביעו את דעתם אודות הענין, אך כשהרבי שמע את דבריהם, לא היתה דעתו נוחה מכך. הרבי קם באמצע האסיפה לבש את מעילו ויצא מהמקום.

כמה דקות לאחר שהרבי יצא, ראו הנאספים לתדהמתם את הגאון האדיר רבי אהרן קוטלר זצ"ל נעמד אף הוא ומתכונן לצאת. שאלו את רבי אהרן בתמימה "למה אתם יוצאים, והלא הרבי מסאטמאר כבר יצא ויכולים להמשיך את האסיפה?". אמר להם רבי אהרן "אבער יעצט איז נישט דא מיט וועמענע צו רעדן! [אבל כעת אין עם מי לדבר]..."

פעם התארח הגאון רבי יעקב יצחק רודרמן זצ"ל ראש ישיבת "נר ישראל" בבאליטמור בבית מלון מסויים. בהגיעו, שאלו בני לווייתו את הגוייה שסידרה את החדרים, אם היא הציעה מצעות חדשים בחדר הרב או שהשאירה את הישנים, והשיבה, שברוך כלל היא מציעה מצעות חדשים, אך במקרה הזה היא השאירה את הישנים, מפני שזה ששהה מקודם בחדר הרב לא השתמש כלל עם המטה, ובכן, המצעים הם ממש חדשים. שאלו אותה "מי היה כאן קודם לכך?", והשיבה "הרבי מסאטמאר היה כאן".

כששמע הרב רודרמן זצ"ל את דבריה, נענה ואמר "אם הייתי שומע את זה מפי החסידים של הרבי, לא הייתי מאמין לדבריהם, אך כעת ששמעתי את זה מן גויט'ע שמספרת כן כמסיח לפי תומה, עכשיו אני מאמין..."

פעם רצו כמה ליטווישע גדולי ישראל להיוועד באסיפה אחת עם הגה"ק מסאטמאר זי"ע. הם נסעו לוויילאמסבורג ונכנסו למקום שהתקיים האסיפה בערך בשעה שתיים בצהריים. הגאון רבי יעקב קמנצקי זצ"ל ראש ישיבת "תורה ודעת" ביקש תחילה להתפלל מנחה, ולכן מיד בהיכנסו, שאל את הרבי אם הוא רוצה להצטרף לתפילתם שכן הם הולכים להתפלל עכשיו מנחה. אמר לו הרבי "התפללתי כבר".

כששמע רבי יעקב את תשובת הרבי, אמר לו כשבת שחוק על פניו "על דבר זה לבד הייתה כל האסיפה כדאית - שהסאטמארער רבי יתפלל לכל הפחות פעם אחת תפילת מנחה בזמנה..."

לפני שנים, בעת שהתקיימו אסיפות בבית הרבי זי"ע היה הרבי מורה לר' הערץ שישב, אך מחמת יראת הכבוד נשאר תמיד לעמוד, והרבי היה אומר לו בצחות "דו ווילסט אז איך זאל ארויף קוקן אויף דין?"...

עוד סיפר ר' מנשה, שהברית שלו התקיימה בבית הרבי זי"ע, והמצב שם היה מאוד לעבדעיג. הרבי זי"ע התכבד בסנדקאות, הרב משה שערער ז"ל נשיא אגודת ישראל התכבד בברכות, והגאון הרב משה בונם פירושניסקי זצ"ל בעמח"ס "ספר הברית" היה המוהל (ובדרך אגב, הרבי הורה לו לעשות את המציצה כראוי).

והוסיף, שאביו ביקש מהרבי שישתדל מאוד לדייק בזמן, שכן היה זה בעש"ק אחה"צ, והוא רצה להספיק לחזור הביתה עוד קודם הזמן, והרבה אנשים היו צריכים להגיע אל הקאנטרי, והרבי אכן התאמץ במיוחד והופיע בזמן, אך אני - אמר ר' מנשה - הרך הנימול, התאחרתי עם אמי. כשסוף סוף הגענו, אמר הרבי לאבי "חשבתי שאתה יעקע..."

כשראה הרבי את הרב משה שערער בברית, בירכו בברכת שלום חמה ולבבית, ולא אמר לו כלום, ובפרט לא אמר לו מאומה אודות "האגודה", ברם הנאספים ידעו היטב ש"עפעס א ווערטל" בא יבוא ברנה אודות זה.

בעת סעודת הברית, ניגש אבי עם אחי' בן החמש אל הרבי, ואמר לו "געב דעם רבין' לחיים". אחי' הושיט להרבי את ידו, והרבי הסתכל עליו מראשו ועד רגליו. אחי' היה לובש א' קליינע בלויער כאפל (כפה כחולה קטנה), ולא היה נראה כ"חסידישער יונגל". הרבי פנה לר' משה שערער ואמר לו בבדיחותא "דאס קינד וואקסט אויף אן אגודיסט..."

